

8612
38.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР
ня Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка,
Львів, Ринок ч. 10.
ч. 38.

ЮРЯ ШКРУМЕЛЯК

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ У СЕЛІ

СЦЕНКИ, ДЕКЛЯМАЦІЇ ТА ЛІСНІ.

ПОВНА ПРОГРАМА
СВЯТ-МИКОЛАЇВСЬКОГО ВЕЧОРА
В ДВОХ ЧАСТИНАХ.

ПЕРША ЧАСТИНА: ДЛЯ ДІТЕЙ.
ДРУГА ЧАСТИНА: ДЛЯ ДОРОСЛИХ.

Л Ь В І В.
ДРУКАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.
1938.

Видання Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка

Львів, Ринок ч. 10.

Бібліотека „Український Театр“:

1. **Іван Тобілевич (Карпенко-Карий), MARTIN БОРУЛЯ.** Комедія на 5 дій Львів, 1926. Друге видання. (През. Нам. 11/3 1892, ч. 2396. — Дир. львів. пол. ч. 7603/892) 1.50
2. **2 а. Кропивницький М., ДАЙ СЕРЦЕВІ ВОЛЮ, ЗАВЕДЕ У НЕВОЛЮ.** Драма в 5-ти діях і 6-и одмінах. Львів, 1921. (През. Нам. 24/9 1888, ч. 10268. — Дир. львів. пол. 22539/888) 2. вид. 1.60
3. **Кропивницький М. — Шевченко, НЕВОЛЬНИК.** Драмат. малюнки у 5-ти одмінах. Перер. з поеми Т. Шевченка „Невольник“ М. Л. Кроп. Львів, 1927. 2. видання. (Дир. львів. пол. 21/4 1922) 1.50
Партитура до „Невольника“ на спів і мал. орх. 5.—
4. **Шевченко Т., НАЗАР СТОДОЛЯ.** Драма в 3. діях. Львів, 1921. (През. Нам. 864, ч. 4431. — Дир. львів. пол. ч. 7146/864) 1.50
Партитура „Вечорниці“ на спів з фортеп'яном 4.50
5. **Артемовський Семен, ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ.** Опера в 3. діях. Львів, 1921. (През. Нам. 9/3 1866, ч. 1883. — Дир. львів. пол. ч. 5668/866) : : : : : 1.50
6. **Старицький, ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, ТАЙ НА ВЕЧЕРНИЦІ.** Народня драма зі співами в 5-ти діях. Перерібка Александрова. Друге видання. Львів, 1927. (Дир. львів. пол. 21/4 1922) 1.60
Партитура до „Ой не ходи Грицю“ на спів і фортеп'ян 4.50
Партитура до „Ой не ходи Грицю“ на спів і малу охрестру 5.—
7. **Б. Грінченко, ЯСНІ ЗОРІ.** Драма в 5-ти діях. Львів, 1922. (През. Нам. 8/3 896, ч. 3191. — Дир. львів. пол. ч. 10768/896) 0.90
8. **Тогобочний, ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА.** Драма в 5. діях. Львів, 1922. 2-ге видання 1.50
9. **Манько Л., НЕЩАСНЕ КОХАННЯ.** Народня драма на 5 дій зі співами і танц. Львів, 1923 (ч. 1798/497 ex 1925) 2.00
10. **Квітка-Основаєненко, СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ.** Укр. оперета в 3. діях. Львів, 1928. Друге видання. (През. Нам. 23/6 864. ч. 100060. — Дир. львівської поліції ч. 18302/864) 2.00
Партитура до „Сватання на Гончарівці“ з форт. і малюю орхестрою 10.—
11. **Микола Курцеба, СВИДКИ.** Жарт на 1 дію. Львів, 1923. (Дир. львів. пол. 29/5 1922, ч. 1153/4977 922) 0.60
12. **Іван Тобілевич (Карпенко-Карий), РОЗУМНИЙ І ДУРЕНЬ.** Комедія на 5 дій. Львів, 1923. (Дир. львів. пол. 4 VI 1925, ч. 1284/ст. 497/25) : : : : : 1.25
13. **Кропивницький М., ПОШИЛИСЬ В ДУРНІ.** Жарт на 3 дії. Львів, 1923. (Пр. Нам. 18/11 886, ч. 11308. і Дир. львів. пол. ч. 27591/886) 1.50

сф
10

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

Видання Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка,
Львів, Ринок ч. 10.
Ч. 38.

ЮРА ШКРУМЕЛЯК

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ У СЕЛІ

СЦЕНКИ, ДЕКЛЯМАЦІЇ ТА ЛІСНІ.

ПОВНА ПРОГРАМА
СВЯТ-МИКОЛАЇВСЬКОГО ВЕЧОРА
В ДВОХ ЧАСТИНАХ.

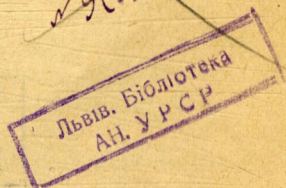
ПЕРША ЧАСТИНА: ДЛЯ ДІТЕЙ.
ДРУГА ЧАСТИНА: ДЛЯ ДОРОСЛИХ.

86/12
1998

526/31

30691/3061
Нак. 166. 3061
ч. 2(3) - 40р

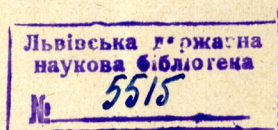
Л Ъ В І В.

ДРУКАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.
1938.

415(2-ya)7-660

**ВІЛЬНО ВИСТАВЛЯТИ ТІЛЬКИ
АМАТОРСЬКИМ ТЕАТРАЛЬНИМ ГРУПКАМ**

(Професійні театри можуть виставляти тільки по умові з автором)

947

Всякі передруки застережені

ПРО СВЯТОГО МИКОЛАЯ І СВЯТ-МИКОЛАЇВСЬКИЙ ЗВИЧАЙ

Святий Миколай, чудотворець, жив тому 1600 літ у Малій Азії. Спершу був священиком у Патарі, а потім архієпископом у Мирі Ликійській. Вже за життя вважали цього богоугодника святим, бо творив численні чуда і став у всьому християнському світі відомий як великий добродій убогих. Зі свого скромного майна давав щедрі жертви не тільки тим, що його просили, але ще більше тим, що соромилися просити, хоч терпіли нужду. Таких якраз вишукував цей добродій і старався помагати їм так, щоб їх не застидати і не понизити: робив це так, щоб навіть не знали, хто є їх добродієм. Наприклад, за його священичої діяльності у Патарі жив у тому місті чесний та дуже вбогий міщанин, такий бідний, що часто навіть не мав що дати їсти своїм дітям, трьом дочкам. Довідався про це Миколай і раз у ночі кинув до хати міщанина калитку з грішми. Міщанин став розпитувати на другий день по місті, хто б це міг учинити, але добродій не признався, тільки у тайні тішився своїм добрим ділом. По якомусь часі довідався, що той міщанин заощадив ті гроші на придане найстаршій дочці і так видав її заміж. Тоді Миколай підкинув міщанинові другу сумку грошей — і міщанин видав середущу дочку заміж, але вже не спав ночами, бо сподівався, що невідомий добродій схоче певно ущасливити і третю його доню і знов прийде з грішми, а міщанин конче хотів його пізнати. Так і сталося. Одної ночі, коли міщанин сидів притаївшись біля вікна і надслухував, почув нагло чинсь ходу, хтось кинув до хати гроші і почав утікати. Тоді міщанин вискочив крізь вікно, насилу надігнав утікача, пізнав, що це священик Миколай, і став щиро дякувати йому за добре серце. Миколай просив дуже, щоб не сказав про це нікому, але добродушний чоловік таки не міг утерпіти і по якомусь часі ціле місто а потім і околиця дізналися про добродійства Миколая.

Святий Миколай умер ок. 350 року. В 1087 р. перенесли його мощі до міста Барі в півд. Італії, де вони є і досі.

Святий Миколай це один з найбільш люблених і почитаних святих в українському народі. Народ уложив про цього угодника окремі оповідання-перекази та пісні і присвятив йому багато церков. Його ім'я „Микола” або „Никола” належить між укра-

інцями до найчастіших імен. Це ім'я зложене з двох грецьких слів, а значить воно разом „переможець народу”. Дивно тільки, що при такому почитанні цього святого український народ не засвоїв собі шляхотного Свят-Миколаївського звичаю, який поширився вже давно в цілому християнському світі на заході. Цей звичай полягає в тому, що в навечеря св. Миколая (Свято Миколая припадає в гроко-катол. обряді дня 19. грудня, а в римо-кат. дня 6. грудня) родичі обдаровують дітей: кладуть їм усякі даруночки, солодощі і практичні речі під подушку, так, щоб діти знайшли їх рано самі. Велика з цього радість дітям, які вірять, що це приніс їм святий Миколай. Але і дорослим, які вже знають про цей звичай, мило знайти під подушкою якийсь хочби й скромний але щиро „підкинений” дарунок. Мимохіть родиться вдячність у серці обдарованого і він старається при найближчій нагоді обдарувати також свого згодного добродія і взагалі близьких собі людей. Так можна обдарувати когось не тільки для жарту чи втіхи, але й для правдивої помочі, при чому така поміч не має виду звичайної милостині, отже нікого не принижує ні не засоромлює. Так виробляється між людьми нахил, творити собі посполу приемність і втіху та помагати убожчому від себе, завдяки тому лагідніють серця людей і росте добро між людьми — і це власне найкращий і певно найбільш до вподоби Святому і Самому Богові спосіб почитання Святого. Бо це найкраще і найщиріше почитання: наслідувати угодника своїми ділами.

Правда, між українцями в містах і взагалі в домах української інтелігенції, цей звичай уже знаний. Також деякі школи уладжують Миколаївські Свята, получені з роздачею дарунків усім школярам, бо про це дбають окремі комітети. Та між загалом селянства цей звичай належить до рідкості. Часом тільки деякі Читальні улаштовують такі Миколаївські вистави з роздачею дарунків, а про те, щоб родичі-селяни обдаровували своїх дітей, не чуємо. А варто, щоб цей гарний звичай завівся і по селянських хатах і став загальний. Життя селянської дитини і взагалі селянина має звичайно так мало радісних хвилин, що варто вживати всяких способів, щоб те життя опромінити сонцем радості і втіхи, а одним з таких добрих і незвичайно культурних способів міг би стати власне якраз звичай взаємного обдаровування себе в навечеря чи в день св. Миколая. Не тільки малі, але і старші діти повинні в той день дістати від мам чи батька якийсь хочби й найскромніший дарунок, а також дорослі, а головню молодь, повинні в той день обдаровувати себе взаємно. Найліпшу нагоду до того дають такі Миколаївські Вечорі. Вибраний комітет уже на кілька днів наперед може проголосити, що приймає дарунки для роздачі в день Св. Миколая. Тоді кожний, хто хоче комусь виявити свою прихильність чи

любов, приготує пакуночок і виписує на нім ім'я і назвисько того, хто має дістати той дарунок. Родичі приготують дарунки дітям, трохи старші і дорослі діти — родичам, хлопці — дівчатам, дівчата — хлопцям, — але на дарунку не підписують себе і взагалі не дають нічим пізнати, від кого цей дарунок походить. Звичайно потім обдарований довідається якось про те, але чи не приємно то, бачити тому, хто дав дарунок, як тішиться і дивується обдарований і не знає, хто його обдарував? Очевидно, можна при тому і пожартувати і наприклад до якоїсь цікавої книжечки чи до практичної речі можна додати прут чи іншу смішну річ, тільки жартувати культурно і не додавати нічого такого, що могло б комусь зробити прикрість або когось образити. В пакуночку можна написати на картці коротко деяке пояснення. Наприклад дитині можна написати: „Чемному і пильному Степанкові — чи як там — Святий Миколай”, або: „Будь чемніший, то і Святий Миколай буде нарік щедріший”, або наприклад, хлопець дівчині: „Чемний і добрий Марусі передав св. Миколай від того, кому Маруся любя”, або дівчина хлопцеві: „Вгадай, від кого!”, або строгіше: „Дотепер заслужив ти лише на прут”, або при дарованій книжці: „Розумному книжечка, щоб був ще мудріший...” Чоловік не повинен забувати про жінку, а жінка про чоловіка, бо такий дарунок відсвіжує любов і пошану і не раз зеднує утрачену любов та взагалі починається до кращого родинного пожиття.

Що дарувати? При Миколаївських дарунках треба узглядити головню книжку і то особливо для дітей і молоді. Можна також дарувати практичну річ і то таку, яка комусь дуже потрібна, бо вона найбільше втішить обдарованого. Наприклад жінці чи дівчині хустку, матерію на одягу і таке інше, а хлопцеві рукавиці, шапочку, школяреві перник чи щось інше з шкільного приладдя. Обдаровуючий повинен бути при роздачі дарунків і пильнувати, щоб не зайшла яка помилка при роздачі.

Дарунки складається в Комітеті і їх роздає Ангел або св. Миколай зі сцени, а коли когось нема, то дарунок звертають власникові або на його просьбу доручують адресатові до хати. Комітет повинен добре вважати, щоб не було при тому жадного надужиття, наприклад, щоб дарунок не пропав або щоб хтось його не ушкодив, бо то чужа річ. За це „посередництво” може Комітет брати малу належитість, наприклад, по 5 грошів, а від заможніших більше, але ніколи від обдарованого, тільки від того, хто передає дарунок. Ті датки треба призначити на закупно також дарунків для найубожчих а чемних і пильних дітей у селі, — бо Комітет повинен подбати, щоб усі чемні діти, отже й найбідніші дістали дарунки. Бо інакше виглядало б, що св. Миколай обдаровує тільки засібних, зродилася б зависть і ненависть, — а тоді такі Свята минались би з доброю метою.

Ця збірка Свят-Миколаївських сценок і деклямацій має послужити за основу таких Миколаївських Вечорів та причинитися до поширення гарного звичаю, обдаровувати себе в день св. Миколая. Своїм змістом причиняться ті сценки і деклямації до поглиблення релігійности, до піднесення національної свідомости та особистої і громадянської сумлінности й моралі, а загалом ці вистави і дарунки поглиблюють культурність села, скріплять родинну любов між дітьми та родичами, затіснять дружність і приязність між людьми, а це все вийде селові і взагалі народові тільки на користь і добро. І це якраз є головною ціллю цієї книжечки.

АВТОР.

Львів, у вересні 1937.

ПЕРША ЧАСТИНА ВЕЧОРА: ДЛЯ ДІТЕЙ

ПРОСЬБА ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ.

(Збірна дитяча деклямація).

Сніги покрили доли й гори,
Блищить інеем ліс і гай,
Іде до нас крізь ниви й бори
Святий угодник Миколай.

Що він несе в своїй торбині?
Багато гарних забавок
Несе чемненькій він дитині, —
А всім нечемним жмут різок.

За ним спішається ангелята,
Тримують книги у руках,
Що де кому з нас треба дати,
Усе списали в тих книжках.

Святий Владико Миколаю,
Тебе ми ждемо вже давно,
Що нам несеш, про те не знаєм,
Та просимо Тебе одно:

Ти нашим родичам дай сили,
Щоб виховати нас могли,
Йй тієї втіхи щоб дожили,
Що доросли їх діточки.

А українському народу
Ти добру долю принеси,
Усяке зло й лиху пригоду
Ти від народу відверни.

А нам в здоровлі дай зростати,
Завзяття й силу нам подай,
Щоб ми з руїн могли підняти
І звеселити рідний край.

СНІГОМ, СНІГОМ ТА ЛЕДАМИ...

(Деклямація).

Снігом, снігом та ледами
Ген, здалека йде в наш край,
Йде з гостинцями-дарами
Преподобний Миколай.

А за ним наш Ангел рідний
Йде крилатий в постільцях,
Він везе дарунки пишні
На новеньких саночках.

Ждуть на ті небесні дари
Українські діточки:
Кожушок потрібний Насті,
Степанкові чобітки.

Павлик шапочки не має,
Гнат ні зшитків, ні книжок,
Андрійкові здався б конче
Хоч маленький сердачок.

Діти шепчуть: „Ой, колиб-то
„Миколай нас не забув!
„Ой, колиб-то й нашу хатку
„Він відвідав, не минув...”

„Щоб ми всі пішли до школи
„Йй не боялись морозця,
„Щоб не бракло нам ніколи,
„Що потрібне до життя!”

І зітхає ангелятко —
Йй сумно так Святий сказав:
— Годі всіх обдарувати,
Хочби все роздав, що мав...

— Та будемо ми просити
Матір Божу в небесах,
Щоб зіслала все, що треба,
Діточкам в сільських хатках.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ МІЖ ДІТЬМИ.

(Дитяча сценка).

ОСОБИ: Івась, Петрусь, Марійка, Св. Миколай, Ангел,
Гурт дітей.

І. ЯВА:

Івась, Петрусь, Марійка.

Діти повиходили зі школи і йдуть дорогою. При дорозі хрест.

ІВАСЬ: А знаєте, яке завтра свято?

ПЕТРУСЬ: Завтра святого Миколая!

ІВАСЬ: Так, Миколая! Він приносить чемним дітям усякі дарунки! Треба помолитися щиро, щоб і мені приніс даруночок. Мені так здалася б нова шапка... Дивіться, яка ця стара й подерта! *(Зняв шапку і показує.)* І вже просив я тата і не хотять чомусь купити. Кажуть, що не мають грошей.

ПЕТРУСЬ: А мені здалися б рукавиці, бо дуже змерзаю в руки! Ох, які червоні, як раки! Але мій батько тепер не може знайти праці і також не має за що купити. Мама вже й плакали, що я так змерзаю в руки...

МАРІЙКА *(сумно)*: А мені батенько вмерли ще тамтого літа. Мати — бідна вдова нічого не може мені купити. А неодне мені здалося б... Ні чобіток не маю, ось, у маминих старих ходжу, — ні хустки теплої, ні свитки. Але все це марниця. Я маю до святого Миколая іншу просьбу, велику-велику просьбу...

ІВАСЬ І ПЕТРУСЬ: Цікаво, яку?

МАРІЙКА: Не скажу вам, бо це моя тайна. І це дуже сумне...

ПЕТРУСЬ: Е, ти все маєш якісь тайни!

ІВАСЬ: Нехай не каже, коли це тайна і ще до того сумна. Але разом помолитися можемо. Ось, і хрест при дорозі!

(Хлопці скидають шапки, всі троє прикладають перед хрестом, складають руки до молитви, моляться поволі, виразно, щиро.)

ІВАСЬ, ПЕТРУСЬ І МАРІЙКА:

Святий Отче Миколаю,
Щиро, я Тебе благаю,
Просьбу ту сповни сердечну,
Що на думці її маю.

Івасеві і Марійці
 Й Петрусеві — нашій трійці
 Зволь даруночки зіслати, —
 Будемо в надії ждати.

Й за всі діти, нам подібні,
 Просимо: дай, що потрібне, —
 Щоб усі українські діти
 Тішитись могли й радіти...
 (Встають).

МАРІЙКА: Ну, дай Господи, щоб наша просьба дійшла до Святого і щоб Він вислухав її. А тепер ходімо додому! (Відходять).

II. ЯВА: СВ. МИКОЛАЙ І АНГЕЛ.

Входять з тої сторони, звідки надійшли були діти. Ангел тягне саночки, повні дарунків.

АНГЕЛ: Чи чув Ти, Святий Отче, як щиро моляться до Тебе українські діти?

СВ. МИКОЛАЙ: Чув і бачив і серце моє радіє. Гарні і добрі діточки твого рідного народу, ангеле... Бо ти також з українського роду?

АНГЕЛ: Правда, Святий Миколаю! Я родом з України, зпід самого Києва...

СВ. МИКОЛАЙ: Знаю Київ і всі українські землі, бо цей народ щиро мене любить і почитає. І тому я ніколи про нього не забуваю і все вставляюся перед Господом Богом, щоб зіслав українському народові кращу долю. Та ти скажи мені щось більше про себе.

АНГЕЛ: Багато Тобі не можу сказати, Святий Чудотворче. Хиба те, що коли я ще був малою дитиною, напали на наш край вороги з півночі. Мені було тоді п'ять років. Мій батько загинув у бою за рідний край і нарід, мою матір замучили вороги, а я сирота, лишився без опіки. І небажком Господь узяв мене до себе і в своїй ласці зачислив мене до своїх небесних післанців. Тому в небі оглядаю я і своїх любих родичів, бо Ти знаєш, Отче, що всі ті, які погинули з рук ворожих, ідуть до царства небесного.

СВ. МИКОЛАЙ: Знаю, ангеле. Тепер багато в небі ангелів з дітей українського народу. Їх прегарні пісні веселять Господа. Багато також батьків, матерей та юнаків-стрільців українських, що загинули за рідну землю, заселяють тепер рай Господній. Вони молять Бога за кращу долю для братів і сестер, що живуть на землі, і я вірю, що Господь вислухає їх молитву.

АНГЕЛ: І я вірю, Отче! А скажи мені, Владико, чи сповниш просьби цих діточок, що молилися до Тебе під цим хрестом?

СВ. МИКОЛАЙ: Уже вони сповнилися! Я натхнув Івасевого батька, щоб він відмовив собі іншого не дуже **конечного** видатку і купив шапочку Івасеві. Батькові Петрусовому я поміг нині знайти працю і він купив Петрусові нові рукавиці.

АНГЕЛ (*утішно*): Ох, як ті діти будуть радуватися! А й родичам буде з того радість. А Марійка?

СВ. МИКОЛАЙ: І її просьбу я сповнив, бо то була найширша молитва. Але і я не скажу, про що вона просила, бо це її сердечна тайна. Хиба сама скаже. Ходім же тепер далі, бо багато ще є діточок, що просили нас і заслужили собі на дарунки.

(*Відходять*).

III. ЯВА: ІВАСЬ, ПЕТРУСЬ і МАРІЙКА.

Всі троє вбігають на сцену, врадувані.

ІВАСЬ: Дивіться! Дивіться! У мене вже нова шапочка! Я застав її під своєю подушкою!

ПЕТРУСЬ: І мене вислухав Святий Миколай! Ось, нові рукавиці! І мій батько вже дістав роботу. У хаті в нас повеселіло...

ІВАСЬ І ПЕТРУСЬ: А ти, Марійко, що дістала?

МАРІЙКА (*втішно*): Я дістала дуже — дуже дорогий дарунок, що варт у мене більше як сто шапок і двісті пар рукавиць, більше, як усі скарби на світі!

ІВАСЬ І ПЕТРУСЬ: Цікаво! А покажи-но, який це дарунок?

МАРІЙКА: Я вам розкажу про нього, послухайте! Мої любі мама були важко хорі, лежали два місяці. І я молилася з вами до святого Миколая та мала на думці, щоб дав здоровля моїй матусі. І приходжу додому, а мама — слава Богу — встали і кажуть, що їм цілком полегчало! Чи не є це найдорожчий дарунок для мене — мамине здоровля?

ІВАСЬ (*поважно*): О, справді це гарний дарунок, бо і мої мама завжди говорять, що здоровля то найбільший скарб для людини.

ПЕТРУСЬ: А ходімо тепер та побачимо, що інші діти дістали від святого Миколая!

(*Відходять*).

IV. ЯВА: СВ. МИКОЛАЙ, АНГЕЛ, ЗГОДОМ ГУРТ ДІТЕЙ.

СВ. МИКОЛАЙ (*входить на сцену з Ангелом, той тягне свої саночки*): Мир вам! Ось, тут, ангеле, зібралися чемні діти. Роздамо їм решту дарунків, що є в тебе на санках. (*Звертається до присутніх*): Та поки роздамо, скажу вам, любі діти, і вам, родичі, щире своє слово. Багато ще є українських дітей крім тих, що їх тут обдаровуємо. Багато їх дуже вбогих по містах і селах. Не всіх їх можна буде нині обдарувати, їх лишаю вам, добрі діти

і вам, дорослі люди, щоб ви на тих убогих сповнили діло милосердя і волі Божої. Нехай кожне з вас, хто чим може, обдарує бодай одне з тих убогих дітей, а за це ласка Божа до вас буде тим більша. Памятайте це і не забудьте! А тепер приступайте, кого будемо кликати.

(Тепер Ангел читає зі списку і діти приступають одне за одним та беруть з рук св. Миколая дарунки).

СВ. МИКОЛАЙ *(по роздачі дарунків):* А тепер прощайте, любі діточки! Будьте ще чемніші і ще пильніші в науці, як досі, то нарік дістанете ще щедріші дари. Та найщедрішим даром буде для вас добра доля, якої діждетеся, коли будете виростати на чесних і розумних людей. І ще раз упоминаю вас, будьте добрі і жийте в згоді між собою, та не забувайте про своїх найубожчих братів і сестер і помагайте їм, чим хто може, перебути важку годину. А за ту братню любов Господь зішле добро на вас і на весь український народ.

(Благословляє всіх знаком хреста і відходить з Ангелом. На сцену входить ГУРТ ДІТЕЙ, між ними Івась, Петрусь і Марійка, падають на коліна перед хрестом і виголошують таку збірну молитву-подяку):

ГУРТ ДІТЕЙ: Святий Отче Миколаю,
 Щиру вдяку Ти прийми,
 Що побув тепер між нами,
 Українськими дітьми!

Ми ніколи, Чудотворче,
 Не забудем твоїх слів,
 Будем добрі і згідливі,
 Хай пропаде злість і гнів.

Будем родичів любити,
 В школі будем уважати,
 І чим зможемо, будемо
 Всім убогим помагати.

Ти ж нам, Отче, будь прихильний,
 В добрім ділі помагай, —
 Будем щасні, бо над нами
 Свят-Опікун Миколай.

Заслона паде, заки ще діти на колінах.

ДРУГА ЧАСТИНА ВЕЧОРА ДЛЯ СТАРШОЇ МОЛОДІ І ДОРОСЛИХ

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ НАД СЕЛОМ.

(Деклямація або інсценізація).

(ДЕКЛЯМАТОР):

В темну нічку, десь на хмарах
Задзвеніла гра весела,
То летіли два ангели
Понад українські села.

Два ангели, а між ними
Друг дітей, Святий Микола...
Враз ангели посумніли,
Розглядаючись довкола.
І в тривозі мовив старший:

(СТАРШИЙ АНГЕЛ):

„Щирий праведнику Божий,
„Тут живуть прекрасні діти,
„Мов той квіт весняний, гожий.
„Ми ж уже цієї ночі
„Стільки світу проходили —
„І які дарунки мали,
„Всі роздали, розділили...
„Що ж тепер їм подаруєм?
„Наші коші вже порожні...
„А ті діти українські
„Добрі, милі і побожні...”

(ДЕКЛЯМАТОР):

І сказав молодший Ангел:

(МОЛОДШИЙ АНГЕЛ):

„Може в небо завернути
„І дарунків ще набрати
„І цих дітей не поминути?...”

(ДЕКЛЯМАТОР):

Зажурився Свят-Угодник,
Друг дітей, Святий Микола,
І зітхнув, на села глянув,
І промовив так зпровола:

(СВ. МИКОЛАЙ):

„Не забув я, слуги Божі,
„Про вкраїнську ту дітвору, —
„Я про них найбільше думав,
„Як з святого вийшов Двору...

„Та не забавки дитячі,
„Ані ласощі, ні лялі
„Ім потрібні, щоб втишити
„Їхні смутки, їхні жалі...

„Зішлю їм цієї ночі
„Ліпші скарби, кращі дари:
„Милосердя й Ласку Божу
„Я несу їм ізза хмари.

„Мир і спокій я приношу
„В кожную їхню скромну хату,
„В їх серцях любов сотворю
„І надію пребагату.

„Хай від нині згода й єдність
„Процвіте між ними з-тиха,
„Ці чесноти їх підіймуть,
„Оборонять їх від лиха.

„В тих чеснотах хай зростають
„Пишно, як той лан у жнивї,
„Хай будуть всі бодрі й сильні -
„І могутні і щасливі!”

(ДЕКЛЯМАТОР):

Так промовив Свят-Микола —
Ангелята звеселіли,
І крильцями понад села,
Понад ниви злопотіли.

І злітаючи на хмари,
Рідний край благословили —
І на знак благословення
Срібне пір'я з крил ронили...

ДАР СВЯТОГО МИКОЛАЯ.

(Побожний переказ).

Бідні діти в убогій хатині
В темний вечір з-тиха розмовляють,
Про Святого в небесній святині,
Що про нього люди повідають...

Що Він сходить в день свій, світле свято,
Між дітвору, чистою душею,
І дарунків їм дає багато,
І рукою гладить їх своєю.

„...Завтра-завтра свято Миколая,
„Ми ж і чемні і ще й дуже бідні, —
(Так маленький Петрик всіх питає!)
„Чи будемо тих дарунків гідні?...”

Бідні діти в убогій хатині
В темний вечір з-тиха розмовляють,
Нагло старець в подертій свитині
На порозі став — його витають:

„Просим, просим вас, дідусю, в хату,
„Мабуть змерзли ви й певно голодні, —
„На-те хлібця вам, хоч і не багато,
„Бо й ми більше не їли сьогодні...”

— О, спасибі вам, добрі ви діти,
Хай вам Бог за те щедро поможе,
Щоб вам далі не треба терпіти,
Щастя й долю дай з неба вам, Боже...

Так промовив дідо й вийшов з хати,
Зачинились за ним тихо двері —
І знов стали діти розмовляти,
І вже мали лягти без вечері...

Враз озвався Петрусь: „Гляньте, що то?
„На землі щось так ясно сіяє!
„Чи то срібло буде, чи то злото, —
„Всю нам хату воно освітляє!”

І схилився й діткнув того дива,
Ніби бляшка в руці заблестіла:
„Ми родина від нині щаслива!
„Боже, Боже, святі Твої діла!...”

„Це ж вам золото, чисте, нескверне, —
„Гляньте, скільки його в нашій хаті!
„Чи не правда, що Господь поверне
„Сто разів те, що вбогому дати?...”

„Де лиш дідо поступив ногою,
 „Його слід цілий злотом узявся —
 „І блестить там ясною стопою...
 „Хто це, хто це між нами з'являвся?...”

А зза хмари враз голос почули,
 Ніби хором співали анголи:
 „Це Святий був, що ви пригорнули...
 „Це дарунок святого Миколи!...”

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ У СЕЛІ.

(Свят-Миколаївська сценка для дорослих)

ОСОБИ: Св. Миколай	Дванацять місяців
Два Ангели	Гриць, селянин
Доля Багатих	Чорт
Доля Щасливих	Народ
Доля Убогих	

СЦЕНА: Поле вкрите снігом. Зліва стирчить зпід снігу високе будяччя. Далеко видно село і ліс. Із села йде доріжка, що сходиться на сцені з двома іншими дорогами. Серед роздоріжжя високий хрест, біля нього стовп-дороговказ із двома раменами, на них написи: направо: „До добра”, наліво: „До зла”. Сцена кілька хвилин порожня, тільки вітер гуде. Десь із далеку чути сковит вовка, а з села лай собак.

І. ЯВА: ТРИ ДОЛІ.

ДОЛЯ БАГАТИХ (висока, горда та пишна, в шубі і в шапці, входить повагом зправа):

Де ж то сестрички мої?
 Ждати прийдеться мені...
 А мені не в смак чекати, —
 Я спішуся у палати...

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ (струнка, весела, молода дівиця, в святковій селянській одежі, входить за нею):

О, я трохи припізналась,
 Серед піль з дороги збилась...
 Долі Вбогих ще нема?
 Певно надійде з села!
 А цікаво тее знати,
 Пощо нас було їй звати...

ДОЛЯ БАГАТИХ: Я також дізнатись рада,
 Пощо нам небесна влада
 Тут зійтись наказала,
 Як „бідота” нас призвала...
 Чей же Щастя ні Багатство
 З бідними ніяке братство...

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ: Ну, сестрице, не кажи!
 Я живу і в бідноті, —
 І докладно тее знаю,
 Що і в цім і в іншій краю
 Неодин багач і дука
 Знає, що то горе й мука,
 І що навіть люди бідні
 Можуть бути щастя гідні...

ДОЛЯ БАГАТИХ (*перечить*): Я не бачила такого,
 Що без шеляга одного
 Хтось би щасним почувався!

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ: Бо нещасний зроду вдавсь!
 Та признаєш ти сама,
 Що здоровля де нема,
 Ані мира ані згоди,
 Не допоможуть там вигоди,
 І всі гроші для такого
 Все багатство — до нічого...
 А за те хто в серці зроду
 Має сонце і погоду
 В кого думи чисті й щирі,
 Хто живе з братами в мирі,
 Хто веселий і згідливий, —
 Без багатства він щасливий!

ДОЛЯ БАГАТИХ: Не будемо сперечатись...
 Треба Вбогої спитатись...
 Ось, уже вона біжить —
 У долонях щось держить!

ДОЛЯ УБОГИХ (*одягнена мов убога сільська дівчина, біжить із затуленими долонями*):

Ой, вибачні сестри, будьте,
 Не карайте і не гудьте, —
 Що спізнилась на годинку!
 Мусіла ще сорочинку
 Вшити за одну хвилину
 На малесеньку дитину,
 Що на світ тепер прийшло!

Бо убогі батько-мати
 І нікому помагати,
 Бо убоге все село...
 А дитини, сестри, шкода,
 Бо чудова в нього врода:
 Хлопчик! Гарний і здоровий,
 Голос чистий, зір шовковий, —
 Ось, я тут, в руках тримаю
 Перший віддих... Вас благаю,
 Призначіть ви обидві,
 Вік прожити в гаразді!...

(до Долі Щасливих):

А тебе найбільше прошу,
 Долю щасну і хорошу...

ДОЛЯ БАГАТИХ: Добре, що й мене не просиш!

Віддих той, що його носиш,
 Це є Гриця того рід,
 Що його карати слід,
 А не гараздом гостити...
 Того Гриця покоління
 Має знати лиш терпіння...

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ (сумно до Долі Убогих):

Так сестрице, правда це, —
 Йому щастя не паде,
 Його щастя ще заперте,
 Його батько — грішник впертий...

ДОЛЯ УБОГИХ (просить):

Але ж сестри! Може нині
 Ви простіть малій дитині...
 Нині ж відчинився рай...
 Сходить з неба Миколай!

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ (вказує направо):

Правда, ось уже й надходить!
 Хай Угодник нас погодить...

ЯВА II:

Три Долі, Два Ангели, Святий Миколай і Дванацять Місяців.

АНГЕЛИ (входять перші, поважно):

Йде Угодник Миколай, —
 Кожний зараз звіт подай, —
 Що робив, що согрішив, —
 Дар, чи кару заслужив!

СВ. МИКОЛАЙ (входить повагом зправа з Місяцями, Три Долі усуваються з пошаною на бік):

Розкажіть же, місяці,
Як прожили люди ці,
Поки ви тут панували:
Бідували, чи гуляли?

СІЧЕНЬ (старий, грубий, червоний на виду, у кожусі, вкритому снігом, шапка вкрита соплями льоду, говорить грубим голосом):

Що-ж! Свое я діло знаю...
Межі снігом завіаю,
Щоб тим людям на часок,
Хочби на один деньок,
Так здалося, наче в сні,
Що нивки малі й тісні
В широчінь порозвертались,
На лани позамінялись...

Ніччю ходжу, вітром дую,
Попід хати колядую,
То з морозами гуляю
І до хат тих заглядаю,
Та втікаю в одну мить
Звідти, де в печі горить...

Але маю де спочати,
Бо й такі бувають хати,
Що на ватру дров нема,
На печі сидить Зима,
Холоди по хаті скачуть —
Біля мами діти плачуть, —
Аж їх сльози замерзають
Шапку ось мою вкрашають,
Але я не винен тому,
Що тепло втікає з дому...

ЛЮТИЙ (грубий, низький, чорний на виду, в довгій свиті, простоволосий, надутий, держить у руці пару теплих чобіт, говорить скоро та протягає останні склади слів):

Я лиш далі те тримав,
Що від Січня перейняв...
Жаль мені людей, нівроку,
І тому я, як щороку,
Менше снігу їм давав,
Часом сонце посилав, —
Та не міг я ради дати,
Тим вихрам швидким, крилатим,

Що за Січня народились,
А за мене в силу вбились.

То вони таке все коять,
Що людиська і не встоять,
Вже як переберуть мірку,
Завівають в кожну дірку,
Плаче добре, хто не взутий —
Каже: „Тому винен Лютий...”

Я ж тих босаків жалію,
То хоч шевчити не вмію,
Пару тут ушив чобіт,
Підійшов раз до воріт
Став і кличу: „Босаки,
Тут для вас є чобітки!...”

Та як стали вибігати,
І благати і кричати,
Що цей ліпший, той бідніший,
Цей молодший, той старіший, —
То не міг я розібрати,
Кому чоботи варт дати, —
Ледви втік я із життям —
І Тобі їх передам...
Сам побачиш! Тії босі
Певно там стоять і досі.

БЕРЕЗЕНЬ (молодий чоловік, одягнений у свитку з чорними і білими латками, на голові шапка закосичена першими весняними квітками, говорить несмілим, покірним голосом):

Я не знаю, що й казати
І від чого починати:
Між усіми місяцями
Я мов сирота без мами.

Зима мене не признала,
А й Весна ще не приняла...
То по селах блудом ходжу,
Снігом то болотом броджу, —
Йї тільки моєї потіхи,
Що вже капає зі стріхи...

Часом сонечко всміхнеться,
Перша квітка десь проснеться,
Дітвора виходить з хати,
Місця теплого шукати, —
Та часом така голодна,
Що й ходити вже не годна,

Це ж бо переднівку дні,
Час гіренький на селі...
Вік такий ціліський мій,
Як цей латаний мій стрій...

КВІТЕНЬ (веселий юнак, з батіжком у руці):

Я з сопілкою йшов лугом,
І по ниві йшов за плугом —
І засіяв те, що мали,
Що не зіли, не продали.
Але вбоге це село,
То й таких досить було,
Що на борг у Мошка взяли,
Ради іншої не знали...

ТРАВЕНЬ (хлопець закосичений маєм, на деревляному конику):

Я ті ниви мав кропити,
Але що я міг зробити,
Як дощу чогось не стало,
Сонце гріло, припікало,
Все спекло і все звялило,
Що на полі посходило!...

ЧЕРВЕНЬ (легін з колоском за капелюхом), ЛИПЕНЬ (парубок із серпом у руці) і СЕРПЕНЬ (зі снопом у руці):

Ми всі три — правдиве літо...
В нас бувало розмаїто:
Як земля дощу просила,
То жара її сушила, —
А як прагнула погоди,
То вже з хмар лилися води...
Ми пожали, покосили,
До стодоли позвозили,
Те, що вдалося зібрати,
Свіжий хліб дали до хати —
І було б ще пів біди,
Та на свіжий хліб прийшли
Свіжі й наглії вдатки:
То довги, то інші взятки...
Як прийшло, так і пішло:
Статки має мало хто.

ВЕРЕСЕНЬ (наче молодий господар, з порожнім кошиком у руках):

Я по їх садах ходив,
Гарний овоч розводив,

Але що ж, як на весні
 Вже продали все на пні,
 Взяли кілька срібних в жменю,
 А гандляр набив кишеню,
 Вже й по садовині тій —
 Ось порожній кошик мій...
 Тільки радість ще одна,
 Що їх пильна дівтора
 Рада вчитися у школі, —
 Може ще діждеться долі.

ЖОВТЕНЬ (*з квачем і фарбою в руках, наче маляр*):

Листя я позолотив,
 Злотом ліс і поле вкрив,
 Та десь холод враз прибився —
 І господар зажурився,
 Що вже вітер з гір повіяв,
 А він жита не посіяв...

ЛИСТОПАД (*з мішком листя на плечах*):

Я все листя позривав
 І на межі поскладав,
 Селянин привіз під хату,
 І зробив собі загату,
 Й тільки з мене є потіхи:
 Листя теплого два міхи!

ГРУДЕНЬ (*старий дід у білому кожусі, з книжкою в руці*):

Ой, Угоднику святий,
 Я боюсь, будеш Ти злий
 На слугу свого старого,
 Хоч і не вчинив я злого...
 Грудень я, то місяць Твій,
 Вислухай, Владико мій:
 Стане снігом навівати,
 Ходжу-блуджу попід хати,
 Починаю намовляти:
 „Слухай, куме, свате, брате!
 Кинь пустії балачки,
 У читальні є книжки,
 І книжки і часописи,
 Пильно ти до них візьмися,
 І читай їх, і навчайся
 І науки не цурайся,
 Вчися мудро працювати,
 Щоб уже не бідувати, —
 Щоб хосен був із роботи,
 Щоб те лихо побороти...”

Та багатс ще таких,
 Що намовить їх не встиг,
 Що в п'їтьмі ще пробувають,
 І на Бога нарікають,
 Хоч Ти знаєш, хто тут винен —
 Я й казати не повинен. —

Ось, поглянь на тее поле!
 Неврожайне, ствердле, голе,
 Лиш будяччя тут стирчить:
 То його Грицько держить...
 До читальні — він ніколи,
 І дітей не шле до школи,
 Та й до церкви вже не ходить,
 То і нивка не зародить...

Та ось там маленька нива,
 Урожайна, плодотлива,
 Більше пять разів дає,
 Як це поле неплідне!
 То Юрка, того з під гаю,
 Я вже здавна його знаю,
 То свідомий чоловік,
 Вчиться він цілий свій вік —
 То й пожиток гарний має —
 Ще й сусідам помагає.

Все те бачу, все те чую —
 І таке собі міркую:
 Дар найкращий для людей
 Розум ясний і палкий,
 Серце чисте, щира віра,
 То усьому щастю міра...

Хто чесноти тії має,
 Не бідить, не нарікає,
 Пильний він, запопадливий —
 І в душі своїй щасливий.

Прошу ж я Тебе, Владико,
 Дай ту радість превелику
 Людям всім, що тут живуть,
 Хай на праву звернуть путь, —
 Відверни від них печаль, —
 Бо і Гриця мені жаль...

СВ. МИКОЛА: (до місяців):

Бачу ваші всі труди,
 І на те зійшов сюди,

Щоб усім вам поміч дати,
З горя цей народ підняти...

Добре грудень нам сказав:
Віру щастям він назвав.

Віра й розум і сумління
Щастя певного коріння!

Господа буду бламати,
Щоб нам зволив поміч дати,
Вщасливити той народ,
Що зазнав лихих пригод.

Але Бог не помагає,
Тому, що самий не дбає.
Не вкоротить тому мук,
Хто не прикладає рук.

Бог помічний тільки тому,
Хто не піддається злому.
Хто не зна гріха й сваволі, —
Тільки той діждеться долі.

(Звертається до Долі Багатих, Долі Щасливих і Долі Убогих)

Що ж ви скажете нам, Долі?
Чом зійшлися тут, на полі,
На гряниці між Грицьковим
І врожайним тим, Юрковим?...

ДОЛЯ УБОГИХ: Ми зійшлися тут, Святий,
Бо вродивсь синок малий
Тому Грицеві Малому,
Що живе так по грішньому!
Маємо дитя судити,
Йому долю призначити.

(благаючи)

Я прошу, змилосердися,
На гріх батька не дивися,
Дозвіл дай, щоб Доля Щасних
Днів не поскупила ясных...

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ: Дай нам знак, святий Владико,
Чи батьків гріхи великі
Мають і дітей карати —
Чи гаразд дитині дати?

СВ. МИКОЛАЙ: Зараз буде тут Грицько
І Злий Дух, що все його
На гріхи й на зло наводить, —
І що Гриць йому все годить.

Знов Злий Дух буде кусити,
Щоб згодився Гриць служити.
То як Гриць його зречеться
І до Бога відізветься,
Ласки в Бога ви просіть!

(Св. Миколай, Ангели і Місяці відходять направо).

ДВА АНГЕЛИ (виходячи позаду, поволі виголошують):

Йде Угодник Миколай, —
Кожний зараз звіт подай, —
Що робив, що согрішив, —
Дар, чи кару заслужив....

III. ЯВА: Три Долі, Чорт, а згодом Гриць.

ЧОРТ (високий, худий панок у чорному одягу й циліндрі на голові, гострі, чорні вусики, злорадно усміхається. Нагло появився зліва, ніби зпід землі. Дивиться за тими, що відійшли, а потім приближається до Трьох Долі і говорить злобно, з притиском):

Хі-хі, ха-ха! Хі-хі, ха-ха!
Надія ваша вся пуста...
Мені піддані тії люди,
Від мене не підуть нікуди.
Я Гриця здавна вже веду —
І далі ще вести буду!

ДОЛЯ УБОГИХ: Ой, лелечко! А ми ж ніщо?

(показує на небо)

А Той, що там, тобі Він що?...

ДОЛЯ БАГАТИХ: Вже в тебе сила за слаба...

ЧОРТ: Пусте! Хі-хі! Пусте! Ха-ха!

Вони мені такі всі вірні,
Що хоч труди терплять безмірні,
Та слухають моїх наказів —

(показує на дороговказ)

Ніщо із тих дороговказів!

(чути десь стогін)

Та тихо! Хтось сюди іде!

ДОЛЯ УБОГИХ (дивиться на ліво, з жалем):

Важкий тягар який несе.

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ (до посестер):

Зникаймо, сестри! Це Грицько...
Нехай Злий Дух візьме його, —
Ще на одну останню пробу,

Чи Гриць покаже грішну злобу,
 Чи може враз освідомиться —
 Тоді Злий Дух посоромиться...

(Три Долі зникають за дороговказом).

ГРИЦЬ (не старий ще чоловіга, у подертій свитині та в діравій шапчині, на ногах драні постолі, на плечах несе щось у мішку. Ледви йде та все охкає. Виходить з ліва, серед роздо-ріжжя, розглядається):

Отут хіба мені спочити —
 Вже важко той тягар носити...
 Вгинаюсь, наче під ярмом...
 Спічну осьтут, під цим хрестом.

(Скидає поволі мішок з пліч і сідає біля нього під хрестом).

Ну, слава Богу, вже пройшло, —
 І недалеко вже село...
 Якось дійду, а там на три-дні
 Забуду про журбу і злидні.

ЧОРТ (що причаївся був за стовпом, нагло стає перед Грицем):

Що кажеш, Грицю? Що забудеш?
 Що бідувати вже не будеш?

ГРИЦЬ (переляканий):

Свят-Свят! Ви, паночку, звідкіль
 З'явилися тут посеред піль?
 І звідки знаєте, що я
 Зовуся Гриць?...

ЧОРТ (голосно): Ха-ха! Ха-ха!

Зо сміху перевернись ниць!
 А хто ж бідує, як не Гриць?

(приглядається Грицеві)

Якісь знайомі очі ці...
 Чи не служив ти вже мені?

ГРИЦЬ: Як, паноньку? Коли й за що?
 Я не пригадую ніщо...

ЧОРТ: Ха-ха! А памятаєш ти,
 Що ти вчинив підчас війни?...
 Ти зрадив брата...

ГРИЦЬ: Пане, що ви?
 Про це я не веду розмови...

ЧОРТ: А так! Про це ніхто не зна, —
 Та програна вже та війна...

(по хвилині)

А як то було того року,
Як раду вибрали, нівроку?...
Ти голосу не дав на свого...

ГРИЦЬ: (важко зітхає): Біда примусила до того....
Ох, грішний же я чоловік.
Скапарав марне весь свій вік!

ЧОРТ: А про вибори ти забув?
Я знаю, хоч той час минув...
О, єдності ти не держався
І підкупити легко дався!
А знаєш, хто тобі шептав,
Щоб рідним голосу не дав?
Я, Грицю, я шептав тобі!...

ГРИЦЬ (схопився): Та хто ви, пане, далебі!

ЧОРТ (передразнюється): Е, е, не знаю, — відгадай....
Я пан великий, на весь край...
(по хвилині)
А хто в чужого ласки просить?
Хто свідчить ложно — і доно-
[сить?

ГРИЦЬ (кричить): Та ні! Тут щось таки непросте...
А може ви... Та Бог да прости...
Ви певно є вельможний пан...

ЧОРТ (чванькувато): О, стародавній є мій стан!
Тебе я можу взяти на службу,
Тримай лише зо мною дружбу...
Скажи, звідкіль ідеш...

ГРИЦЬ (утомленим голосом): З роботи.
Весь місяць серед стужі й слоти
Я працював і ось, несу
Муку й картоплю в цім мішку.

ЧОРТ: Ти правду кажеш? Там мука?
А подивись-но! Ха-ха-ха!

ГРИЦЬ: Жартуйте, пане... Або що ж?
Що кажу, правда а не лож...
(по хвилині затривожено)

Та щось таке вже тут виходить,
Що подивитись не зашкодить...

(розв'язує мішок, заглянув і кричить у розпуці)

Ой, Господи, що це за кара!
Чи очі заступила хмара?

Хто шле мені таке терпіння?
 В мішку моїм саме каміння!...
 Що то за лишенько!.. Свят-Свят...
 Ви, пане, певно супостат!

(Чорт скидає циліндер і низько з глумом клониться Грицеві.

Гриць бачить виразно роги на панковім чолі).

Ви дідько!

ЧОРТ (ввічливо): Ні, великий пан,
 Що баламутить весь ваш стан!
 Я ваш товариш вже здавна!..

ГРИЦЬ (упевнено): Та хтож ви, як не сатана!

ЧОРТ (чванькувато): Я той самий — дізнайся, Грицю, —
 Що сію кукіль між пшеницю!

Я той, що вас нераз дурив,
 На партії вас поділив, —
 Усяке зло між вас пустив!..

Я той, що шепчу вам до вух,
 Мій твір — це безбожницький дух,
 Із мене в вас на брата гнів,
 Надія на большевиків...

ГРИЦЬ (затулює вуха): Ой, Боженьку, що тут робити?
 Ага! Тут хрестик зазначити,
 Щоб дідько приступу не мав!

(робить на снігу рукою знаки хреста довкруги себе)

А щоб тебе я був не знав!

(падає на коліна)

Помолюся до Господа!

ЧОРТ: Хі-хі, ха-ха!

ГРИЦЬ (підносить руки до неба): До Господа...

(хоче перехреститися, та не може звести руки)

Ой, Боже мій, чи я здурів?

ЧОРТ (лютий): Ні, ти, мій Грицю, помудрів!

ГРИЦЬ (знов пробує хреститися):

Ой, Матінко моя свята!..

Чи вже забув я знак хреста?

ЧОРТ (приступає близько і простягає руку до Гриця):

ГРИЦЬ (хапає мішок, потім кидає його і хоче сам утікати,
 та глянувши на дороговказ, стає нерішеним):

Втікти б звідсіль... Але куди...

Направо? Вліво? Чи сюди?

Та не втечу, — даремний труд...

Мене напевно взявся блуд...
 Ось, тут написано щось зкраю, —
 Та неписьменний, не вгадаю...

ЧОРТ (*приступає ще ближче, хоче зловити Гриця*).

ГРИЦЬ (*нагло кричить у розпуці*):
 Святий Владико, Миколаю!...

ГОЛОС СВ. МИКОЛАЯ ЗЗА СЦЕНИ:
 Іду! На поміч поспішаю!

IV. ЯВА.

Чорт, св. Миколай, Два Ангели з кошами дарунків, Місяці,
 Три Долі, Народ.

МИКОЛАЙ (*входить із своїм почотом справа*):

Хто кається, я помагаю!
 (*глянувши на Гриця*)
 Мир, тобі, душе втомлена!
 (*глянув на хрести на снігу*)
 Бачу тут святі знамєна...
 (*до чорта*)

А, і ти тут, сатано!
 Бродиш по землі водно,
 Любиш людям бороздити,
 Намовляєш їх грішити...
 Судиш Гриця вже на смерть?
 Доливаєш горя вщерт?

ГРИЦЬ (*благаючи*): Святий Отче Миколаю,
 Я молю тебе, благаю,
 Вкороти мої терпіння!
 (*показує на мішок*)
 Він з муки зробив каміння...

СВ. МИКОЛАЙ (*строго, картаючи*):

Це за те, мій Грицю, знай,
 Що забув ти Божий Рай —
 І на путь ступаєш ліву, —
 Божого діждався гніву!

Ти нераз дурив, грішив,
 Свого брата не злюбив,
 Довкруги ширив незгоду,
 Пакости робив народу, —
 Віри у душі не мав, —
 Це за кару, щоб ти знав!

Церкву здалека минаєш,
 І читальні ти не знаєш,

Сам ти темний і своїм
Не впускаєш світла в дім...

ЧОРТ (до Гриця): Ха-ха! Хі-хі! Ось, на тобі!
Ми й далі будемо в дружбі!

СВ. МИКОЛАЙ (грізно до чорта):
Ой, ні! Ой, ні! Уже кінець!
Урвався нині мій терпець, —
Уже скінчиться та покута!
Він сам із себе скинув пута,
Коли зітхнув тут до Творця,
Взивав на поміч Бог-Отця...
Вже він не буде зла чинити,
Добру буде вже все служити!
(до Гриця вибачливо)
Вставай, мій сину, — йди додому,
Дарунок принеси малому...

ГРИЦЬ (здивований): Малому? Може там... невже?

МИКОЛАЙ: Вродилось — і в добрі зросте!...

ДОЛЯ УБОГИХ (до своїх сестер):
Радість це мені велика,
Що сказав тут Владика!
Чули, сестри, що Він рік?
Присудім же щасний вік!
(наставляє затулені долоні)

ДОЛЯ БАГАТИХ (кладе свої руки на долоні Долі Убогих):
Будь здорове та й багате!
Все добро тобі до хати!

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ (кладучи руки на долоні Д. Убогих):
Воля Божа! Жий щасливо
І рости братам на диво!

ДОЛЯ УБОГИХ (радісно розтулює долоні і ніби кидає чимось у сторону села):

Линь, мов птах, легенький пуху,
Немовлятка перший духу!
Бог благословив дитинку, —
Виростай на славу, синку!
Будь прикраса свого роду,
Честь і слава будь народу!

ДОЛЯ БАГАТИХ (показує на право):
Як виросте, нехай іде
На праву путь, — добро знайде!

ДОЛЯ ЩАСЛИВИХ (показує вліво):

Нехай путь ліву оминає, —
Там хижий звір його чекає...

ДОЛЯ УБОГИХ (показує вправо і на село):

Нехай із правої дороги —
Внесе добро в свої пороги!

ГРИЦЬ (у великій радості):

Невже це про мою дитину?
Щасливий будеш, любий сину!

СВ. МИКОЛАЙ: Добра йому отут три Доли
Бажали на широких полі...
Це потвердив і Бог-Отець —
Іди — уже біді кінець!

ГРИЦЬ: Та як мені з оцим камінням?...

СВ. МИКОЛАЙ: Чи ти глухий? Кінець терпінням!
Поглянь, що є в твоїм мішку...

ГРИЦЬ (заглянув у мішок, урадуваний):

О, Боже! Ласку пресвяту
Мені зіслав Ти, Всеблагий!
Тут скарб у місі дорогий!
Тут хліб, мука і колачі —
І книжечки такі малі. —

СВ. МИКОЛАЙ: То корм для тіла і душі!
Тим кормом слід дітей плекати,
Щоб з них колись потіху мати...

ГРИЦЬ (паде на коліна): Ой, Отче, дякую Тобі!

СВ. МИКОЛАЙ (благословить Гриця):

Йди в мирі і скажи собі,
Що вже будеш сумлінно жити —
І Бога Господа славити,
За те, що гріх тобі простив...
Іди, будь добрий і щаслив!

(Ангели завдають Грицеві мішок на плечі, Гриць покловився і радісно пішов у село.)

СВ. МИКОЛАЙ (до чорта, підносячи жезл):

А ти зникай і йди в свій Ад,
І не вертайся вже назад!
(врочисто)
Бо суджено, щоб та країна,
Де від віків була руїна,
Зацвіла квітом весняним, —
І в згоді з Господом Святим
Щоб віродився славний люд —

І щоб забув предовгий труд...
 І в щасті щоб зажив наново —
 Оце святе Господне Слово!

(Ангели рушають на чорта, він відступає поволі, а раптом обертається і зникає мов під землею. З села надходять люди, співаючи пісню до св. Миколая. Спершу чути її далеко, згодом пісня кріпшає, аж хор стає на сцені, півколом, за св. Миколаєм і Ангелами. Між народом стають Три Долі і Місяці).

НАРОД (співає): О, хто, хто Миколая любить,
 О, хто, хто Миколаю служить, —
 Тому Святий Миколай,
 На всякий час помагай,
 Миколаю!

О, хто, хто д Ньому прибігає,
 На поміч Його призиває, —
 Той все з горя вийде ціло,
 Спасе душу, спасе тіло,
 Миколає!

О, Святий, спаси нас від кари,
 І зішли небеснії дари, —
 Щоб український народ
 Жив без лиха, без пригод,
 Миколає!

СВ. МИКОЛАЙ: Тепер, щоб радість тут була,
 Ми того не минем села,
 Що маєм, роздамо усім,
 Щоб кожний звеселився дім...

(Один Ангел читає зі списку хто має приступити, а другий Ангел дає дарунок. Коли вже всім роздали дарунки, св. Миколай благословить зібраних і говорить)

Тепер добраніч! Веі прощайте,
 Дарунки в мирі споживайте, —
 Та щоб ви того не забули,
 Що тут побачили, почули!

Любіть брат брата, не сваріться,
 І по судах вже не водіться,
 Гнівливих доводіть до згоди,
 Бо згодою ростуть народи!

Зійдіть з поганої дороги,
 Покиньте злі й грішні налоги,
 Щоб Господа не ображати,
 Свою рідню не руйнувати!

Ви, радні, дбайте про громаду,
Женіть від себе подлість, зраду,
На те вас люди вибирали,
Щоб про права громадські дбали!

Батьки, про жінку й діти дбайте,
Дітей у чеснотах ховайте, —
Ви, матері, дітей учіть,
Від зла і лиха бережіть!

Ви, юнаки, зла бережіться,
До чесного гурту горніться,
Ставайте всі в свідомих лаву,
Народові на честь, на славу!

Дівчата, гожі юначки,
Все чисті будьте, мов квітки,
Своєї чести бережіть,
На злі дороги не сходіть!
Бо не багатство, не краса,
Лиш добра слава дорога...

А всі: старі, дорослі й діти,
Горніться пильно до освіти,
Беріть газету, книжку в руки —
І не цурайтеся науки!

Про справи думайте загальні, —
Гостіть щоднини у Читальні,
Самі навчайтеся, й вчіть тих,
Що ходять по дорогах злих, —
Правдива сила лиш в освіті —
Вона найбільший скарб на світі!

Всі рідній вірі будьте вірні,
Бо в вірі скарби є незмірні!
Найважчий гріх, що може бути, —
То віру рідную забути —
І зрадити народ свій рідний,
Що в злі й добрі любови гідний!

До церкви рідної ходіть,
І віри Юдам ви не йміть,
На підшепти не покладайтесь,
У рідній вірі всі скріпляйтесь, —
Бо де кріпка є віра в Бога,
Буде й над лихом перемога!

НАРОД (починає співати третю строфку пісні від слів „О, Святий...”, — заслона поволі спадає, пісня кінчиться вже при заслоненій сцені).

КІНЕЦЬ.

КІНЦЕВА ЗАВВАГА

Ця збірка становить цілу програму більшого Свят-Миколаївського Вечора. Порядок (чергування) сенок і деклямацій залежить від волі впорядчиків чи режисерів. Ми радили б уложити програму так, як уложена вона в цій збірці:

I. Просьба до святого Миколая (збірна деклямація гуртка дітей);

II. Снігом, снігом та ледами (деклямація хлопця або дівчини);

III. Святий Миколай між дітьми (дитяча сценка, з роздачею дарунків між дітей).

Перерва чверть години.

IV. Святий Миколай над селом, деклямація дівчини або хлопця в віці 15 до 18 р. З цієї деклямації можна зробити інсценізацію. Тоді на сцену виходять: Св. Миколай і Два Ангели, а за кулісами стає декляматор. Декляматор виголошує тільки те, що діється, а відповідні слова розмови виголошує Старший Ангел, Молодший Ангел і Св. Миколай. (В тексті зазначено це в дужках).

V. Дар Святого Миколая (деклямація дорослої дівчини). „Дар Святого Миколая“ можна також інсценізувати.

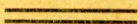
VI. Святий Миколай у селі (сценка для дорослих, з роздачею дарунків між молоді і дорослих).

Перша частина Вечора призначена — як бачите — для дітей, а друга (по перерві) для старшої молоді і дорослих. Дитячу частину треба давати наперед, щоб по її закінченні могли діти піти вчасніше додому. Зрештою можна поділити цю програму так, що частину для дітей дати вполудне або в пополудневих годинах, а другу частину ввечір. Де нема на виведення обидвох частин на сцені відповідних сил ні засобів, там можна обмежитися й до одної з них, наприклад дати програму тільки для дорослих, або тільки для дітей, хоча властиво діти тут важніші. Очевидна річ, що програму дитячої частини виконують діти, — а другу частину аматори, члени Театрального Гуртка. Треба вважати особливо на дбайливу виставу сценки „Св. Миколай у селі“.

На цьому місці щераз звертаємо увагу всіх свідомих людей у селі на велике моральне значіння таких Миколаївських Вечорів, про що ми вже сказали у вступнім слові. Тут додамо лише ще те, що наприклад Читальня, Кооператива чи інша установа в селі, яка подбає про Миколаївську виставу і роздачу дарунків для якнайширшого круга глядачів, не тільки зробить дуже добре й культурне діло для піднесення села, але й здобуде собі загальну прихильність та пособить своєму власному організаційному розвитку. Одне слово: Таке вшанування Святого Миколая вийде всім на велику моральну користь.

15. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий), БАТЬКОВА КАЗКА. (Гріх і покаяння). Драма на 5 дій. Львів, 1924. (През. Нам. 13/10 1905, ч. 12799 і Дир. львів. поліц. 41898/905)	1.60
16/17. А. Л. Суходольський, ХМАРА. Драма у 5. діях зі співами хорами і танцями	2.50
18/19. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий), ЧУМАКИ. Комедія в 4. діях. 3 додатком: Режисерські уваги. (Дир. львів. пол. ч. 497/ст.)	2.00
20. Котляревський Іван, НАТАЛКА ПОЛТАВКА. Українська опера в 2. діях. (Дозвол. През. Нам. 2/4 864 до ч. 5151 і Дир. львів. поліц. до ч. 7939/864)	1.20
21/22. БАТРАКИ, драма на 4 дії. (Дозв. През. Нам. 23/IV 1911. до ч. 4661. і Дир. львів. пол. до ч. 22751/911)	2.00
23. Гоголь, ОДРУЖІННЯ. (Переклад О. Пчілки). Комедія в 3. діях Львів, 1926. (Дозв. Дир. львів. пол. з 15/XII. 1921)	1.50
24/25. Іван Франко, УЧИТЕЛЬ. Комедія в 3. діях. 3 додатком: Режисерські уваги. (През. Нам. 13/V 894 ч. 5016. — Дир. львів. пол. 13504/894)	2.00
26. Вячеслав Будзинівський, З ЖИВОГО МЕДВЕДЯ. Песа в трьох діях 3 додатком: Режисерські уваги	1.80
27. Кухаренко-Старицький, ЧОРНОМОРЦІ. Оперета у 3-ох діях. (Пр. Нам. 5/XI 1881, ч. 9458. Дир. львів. пол. ч. 27497/881)	1.50
Партитура до „Чорноморців“ на спів і фортеп'яно.	7.20
29. С. Васильченко, НА ПЕРШІ ГУЛІ. Жарт на одну дію. 3 додатком: Режисерські уваги	0.60
30. В. Товстонос, „ЗА ДРУЗІ СВОЯ“. Драма на 5 дій. 3 додатком: Режисерські уваги. (През. Нам. 4/IX 1911, ч. 15539. Дирек. львів. пол. ч. 50683/911)	1.50
31. С. Васильченко, КУДИ ВІТЕР ВІЄ. Малюнок на 1. дію. 3 додатком: Режисерські уваги. (Дир. пол. з 12/XII 1920)	0.80
32. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий), СТО ТИСЯЧ. Комедія в 4. діях. (Пр. Нам. 13/III 1892, ч. 2510. Дир. львів. пол. ч. 7789/892)	1.50
33. Борис Грінченко (В. Чайченко), НАХМАРИЛО. Комедія на 4 дії. Львів, 1928. 3 примітками. (Пр. Нам. 11/7 1896, ч. 6636. Дир. львів. пол. ч. 28886/896).	1.60
34. І. Тогобочний, БОРЦІ ЗА МРІІ. Драматичні ескізи сільського життя на 4 дії. Львів, 1928. 25/7 1922. ч. 1487/49	2.—
35. Велисовського, пер. Т. Ус-ка, БУВАЛЬЩИНА або НА ЧУЖИЙ КОВОРАЙ ОЧЕЙ НЕ ПОРИВАЙ. Жарт на одну дію. Львів, 1928. (Пр. Нам. 2/6 1864, ч. 9229. Дир. львів. пол. 15304/864)	1.00
Партитура до „Бувальщини“ для співу в супр. м. охрестри	5.—
36. М. Старицький, ЦИГАНКА АЗА (ХАТА ЗА СЕЛОМ). Драма на 5 дій. Львів, 1929. (Пр. Нам. 28/3 1895, ч. 3306. Дир. львів. пол. ч. 9395/895). 3 додатком: Режисерські уваги	1.60
37. Ю. Шкрумеляк: „БЕРІМ БІДУ ЗА РОГИ!“ — Сільська Ревія	2.—
38. Ю. Шкрумеляк: „СВЯТИЙ МИКОЛАЙ У СЕЛІ“	1.—

документ 0,93 коп (19862)

Р 5515

8612

Замовляйте на Різдво Христове!

Найновіший Колядник,

старі й зовсім нові, ще ніде надруковані коляди, між ними веселі коляди Івана Сорокатою й дитячі коляди. Старі зібрав і нові вложив Юра Шкрумеляк. Ціна цього великого Колядника 80 грошів.

Гості з Вифлеєму,

Вертеп для дому і сцени, написав Юра Шкрумеляк, 11 осіб. Ціна 40 грошів.

Веселий Вертеп „Біда в мішку“,

для хати і сцени, написав Юра Шкрумеляк. Особи Веселого Вертепу: Два Пастушки, Мандрівник з бідою в мішку, Ангел, Ірод, Воїн, Мошко, Чорт. Ціна 40 грошів.

Три Князі в Вифлеємі, Вертеп,

для хати і сцени, написав Юра Шкрумеляк. Особи Вертепу: Козак-Запорожець, Січовий Стрілець, Ангел, три пастушки, Господар, Князь Володимир Святий, Гетьман Мазепа, Отаман Петлюра, Лицар, Робітник, Ремісник, Ірод і його воїни, Жид з козою, сатана. До цього Вертепу доланий ще малий дитячий Вертеп Юри Шкрумеляка п. н. „Божі Пастушки“. Ціна цих двох Вертепів в одній книжці тільки 60 грошів.

Ірод, Смерть і Марко Проклятий, Найновіший Вертеп для хати і сцени, написав Юра Шкрумеляк. 11 осіб. Ціна 40 гр.

Можна купити або замовити поштою в Книгарні Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

Смішуть і радять! Розвеселює й учить!

ТЕАТРАЛЬНІ ГУРТКИ — УВАГА!

Вже вийшла з друку довго очікувана Велика Сільська Ревія

Веселий Вечір „БЕРІМ БІДУ ЗА РОГИ“!

Перша велика збірка веселих сценко, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самоговірок. О Зладив Юра Шкрумеляк.

Ось наголоски деяких точок Веселого Вечора: „Зі седи на п'ятницю“ (сценка), „На чім то я скінчив?“ (самоговірка), „Стрільці на квартирі“ (сценка), „Максим і Клим два сміхованці“ (розмови й пісні про сумне й веселе), „Стара війна — Усусе про свій вус“ (пісня-куплет), „Присуд смерти на біду“ (збірна самоговірка і пісня), „Як то було за князя Гороха“ (збірна самоговірка), „Скарга до Союзу Народів“ (розмова коня з короною), „Циганська наука“ (весела сценка), „Берім біду за роги“ (розмова з бідою і пісні разом з глядачами).

Всіх 20 точок програми, з текстом для „заповідача“ і з режисерськими завданнями. Цілий Вечір на чотири години, та можна його довільно скорочувати, бо кожна точка цілість для себе. Точками Ревії можна доповнювати також звичайні вистави, фестини і концерти.

Повну салью маєте запевнену!

Ціна цієї великої Ревії (64 сторін друку) тільки 2 золоті

Купуйте або замовляйте поштою в Книгарні Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10. (На порто додучить 30 грошів).

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 38.

Ч. 38.

ЮРА ШКРУМЕЛЯК

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ У СЕЛІ

СЦЕНКИ, ДЕКЛЯМАЦІЇ ТА ЛІСНІ.

ПОВНА ПРОГРАМА
СВЯТ-МИКОЛАЇВСЬКОГО ВЕЧОРА
В ДВОХ ЧАСТИНАХ.

ПЕРША ЧАСТИНА: ДЛЯ ДІТЕЙ.
ДРУГА ЧАСТИНА: ДЛЯ ДОРОСЛИХ.

Л Ї В І В.

ДРУКАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

1938.